

Zure regen maakt nu ook schaap tot bedreigde diersoort.

Nogal misselijk word ik als ik minister Bukman hoor klagen hoe de EG onze Nederlandse boeren straft voor hun doelmatige wijze van produceren.

Als je jaarlijks een hoeveelheid veevoeder importeert die de oogst omvat van een gebied ter grootte van minstens zes keer Nederland; als je daarnaast wereldrecordhouder bent in het gebruik van kunstmest, bestrijdingsmiddelen, antibiotica, ontsmettingsmiddelen en bedrijfsmachines; als tenslotte de hoeveelheid energie die je in totaal verbruikt tien keer zo groot is als de hoeveelheid energie die je voedselmatig produceert; is dat dan doelmatig te noemen?

Met een voorbeeld wil ik de naargeestigheid van Bukmans opmerkingen over de efficiëntie toelichten. Schapenhouders (ik ben er één van) in Noord-Nederland zijn de afgelopen twee zomers in steeds ernstiger mate geconfronteerd met kobaltziekte bij hun schapen. Symptomen zijn leververgiftiging, versuft raken en mogelijke sterfte. Volgens mij leden afgelopen zomer tienduizenden schapen en lammeren aan deze aandoening.

Wat blijkt: door de zure neerslag en de verzurende werking van ammoniak worden in kleigrond zoveel metalen (waaronder aluminium en ijzer) in oplossing gebracht dat de opname door de planten van sporenelementen (kobalt, koper) wordt verstoord. Een schaap heeft kobalt nodig voor de vorming van vitamine B12, die weer essentieel is voor de energie-omzetting in elke cel.

Zo is in enkele jaren tijd een fantastisch zelfregulerend systeem, dat eeuwen prima heeft gewerkt, de soep ingedraaid. Alleen door voortdurend bemonsteren en toevoegen aan grond, voeder van sporenelementen en andere meststoffen, spuitje links, spuitje rechts, kunnen schapen in de toekomst gezond blijven. Zet de schapen dan maar bij de naaldbomen, de zeehonden, de vlinders, de paddenstoelen en de Carapatiënten. Is dit welvaart of uitvaart?

j. nijssen